

O stavu významných architektur 20. století

*Dům čp. 234/II
za Národním divadlem —
arch. Kamil Hilbert, 1904—1905
(snímek: D. Uldrychová)*

Chtěl jsem pouze upozornit na opravdu žalostný stav některých významných architektur. Jde především o práce Jana Kotěry, kterého považujeme za zakladatele české moderny a moderní architektury vůbec, které jsou v takovém stavu, že opravdu těžko je můžeme ukázat cizincům. Je to především jeho vlastní vila, která je uvnitř a zejména zevně velmi špatná. Bylo by myslím třeba jen málo nákladů, aby se uvedla do dobrého stavu. Když vidím, jak se opravují mnohé řady domů, třeba na nábreží nebo v Pařížské ulici, je mi líto, že se aspoň trochu omítky nevěnovalo i této vile. Také Laichtrův dům od téhož autora je ve špatném stavu. Teprve nyní jsme se dověděli, že mnoho péče bylo v poslední době věnováno obnově jeho vnitřního zařízení a opravě jeho interiéru. To je velmi záslužná činnost a děkuji Památkovému středisku za tuto péči, neboť doufám, že i vnější úprava bu-

de následovat. U vlastní vily Kotěrový je ještě jedna věc. Místo krásného atria se tam zařídila jakási garážovna, kde jsou už tři garáže. Kdyby se aspoň zharmonovaly třeba použitím režných cihel, ale ani to se nestalo! Kotěrova přestavba vily Bianky v Praze 6, která patří mezi jeho význačné realizace, byla pozměněna tak důkladně, že se dnes objekt vůbec původní architektuře nepodobá. Významné jsou i zmizelé Kotěrové stavby, jako např. byl pavilón na výstavě 1908 (tzv. Jubilejní výstavě). Tento pavilón byl pro mne nezapomenutelným zážitkem. Jako dvanaáctiletý chlapec se na něj pamatuji velmi dobře a dodnes mi vzpomínka na něj dodává odvalu dělat tak odvážné věci, jako byla tato budova s krásnými Štursovými sochami vedle vysokých váz. Byl to nezapomenutelný dojem. Stejně tak litujeme pavilónu Mánesa pod Kinskou zahradou, který ovšem byl jenom provizorní

Loosova vila ve Střešovicích — arch. Adolf Loos a Karel Lhota, 1909—1930 (snímek V. Hyhlík)

stavbou a dnes už též neexistuje. Jiná věc je však dům Štencův od Otakara Novotného. Tam by bylo potřeba jen málo doplnit jeho vnější vzhled a byla by to zase bezvadná intaktní stavba.

Některé objekty však byly uvedeny do dost dobrého stavu. Např. dnešní bulharské kulturně výchovné středisko, bývalý Wiener Bankverein od J. Zascheho na Příkopěch. Tento dům byl očištěn, upraven, i vchody byly upraveny tak, jak to Zasche předpokládal. Také před námi stojí otázky využití dvou významných vil, Pražské vily Müllerovy od Adolfa Loose „Haus Müller“ nebo brněnské vily „Tugendhad“ od architekta Miese van der Rohe; bylo by velmi nutné obě opravit a restaurovat, aby mohly sloužit a aby se také daly zájemcům ukázat. Jinak Haus Tugendhad je ve velmi žalostném stavu a slouží naprosto jinému účelu, než pro který byl budován. Jenom onyxová

stěna v interiéru zůstala. Okna jsou pozměněna právě tak, jako u známého pražského Lindtova domu, díla architekta Ladislava Kysely, kde průběžná okna byla při opravě výrazně pozměněna, takže jejich dělení naprosto neodpovídá původnímu členění. Zajímavá je také vila Marta Stamma na Babě; není v nejhorším stavu, ale je velmi zarostlá, takže všechny detaily zůstávají vlastně úplně zakryty a celý účín je porušen.

Je to jenom takový malý apel, kterým se obracím na činitele, kteří mohou v této věci aspoň něco udělat, a chci je požádat, aby se toho odvážili pokud možno brzy. Cizinci přicházejí, chtějí tyto objekty vidět a je to opravdu naše velká sláva, zejména počátku 20. stol. Bylo by dobré, aby všechny tyto objekty byly v takovém stavu, abychom je skutečně ukazovat mohli.

Studentské koleje na Letné (snímek M. Pistorius)

